

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie V./2020
Senát III

Nález:

spisová značka	II. ÚS 577/2018
populárny názov	Procesné zavinenie zastavenia konania
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	15.04.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Účastník konania, ktorý svojím protiprávnym konaním zapríčinil, že druhá strana musí brániť svoje práva v súdnom konaní, zásadne poniesie sankciu v podobe povinnosti nahradiť trovy konania, ktoré vzniknú pri tejto procesnej činnosti.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa na okresnom súde žalobou domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti - pozemku. Sťažovateľ podpísal so spoločnosťou Metodova Invest, s. r. o. (žalovaný) zámennú zmluvu, ktorou vymenil pozemok za 50 kg fazule. Okresný úrad povolil vklad vlastníckeho práva. Po povolení vkladu sa sťažovateľ dozvedel, že iná obchodná spoločnosť začala vykupovať pozemky, vrátane sťažovateľovho, na účel výstavby strategického parku. Spoločnosť si touto cestou uplatňovala zákonné predkupné právo štátu k pozemkom. Z dôvodu, že zámennou zmluvou došlo k porušeniu zákonného predkupného práva štátu k pozemku, podala okresná prokuratúra protest proti rozhodnutiu o povolení vkladu. Okresný úrad protestu vyhovel a rozhodnutie o povolení vkladu zrušil. Zámennú zmluvu vyhodnotil ako neplatný právny úkon. Vzhľadom na to, že sťažovateľ sa v správnom konaní domohol žalobou uplatňovaného nároku, vzal žalobu v celom rozsahu späť. Okresný súd konanie zastavil a priznal sťažovateľovi právo na náhradu trov konania v celom rozsahu. Krajský súd na základe odvolania žalovaného zmenil výrok o trovách tak, že ich náhradu priznal v plnom rozsahu žalovanému. Sťažovateľ považuje rozhodnutie krajského súdu za arbitrárne.
z odôvodnenia	Ústavný súd konštatoval, že úvaha krajského súdu, na základe ktorej priznal spoločnosti Metodova Invest, s. r. o., nárok na náhradu trov konania, vychádza z gramatického výkladu § 256 ods. 1 CSP, tam však jej rozmer končí, a ďalej je charakterizovaná redukcionistickým výkladom pojmu procesného zavinenia smerom k dodržaniu vytýčeného cieľa, nezohľadňujúc zmysel základného práva na súdnu ochranu. Ústavný súd už viackrát zdôraznil, že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej

	<p>judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávnosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy.</p> <p>Argumentácia krajského súdu stotožňuje pojem procesného zavinenia zastavenia konania s procesným výsledkom sporu („otázka zavinenia podľa uvedeného ustanovenia sa hodnotí iba podľa procesného výsledku“), čo je už na prvý pohľad formálno-logicky chybné tvrdenie, pretože v takom prípade by procesný výsledok sporu určoval procesné zavinenie sporových strán, ktoré by v konečnom dôsledku nebolo treba ani len skúmať. Krajský súd hneď v nadväznosti na to označil za „prvok zavinenia“ odpadnutie predmetu sporu, čo síce podľa jeho názoru „nie je možné pričítať na ťarchu strany, ktorá sa v konaní iba bránila“. Sťažovateľovi ho však pričítať neváhal, a to nevyvažujúc vo veci okolnosť zásadného významu – sťažovateľ v čase začatia konania mal naliehavý právny záujem na určovacej žalobe. A contrario ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti už vyslovil, že účastník konania, ktorý svojím protiprávnym konaním zapríčinil, že druhá strana musí brániť svoje práva v súdnom konaní, zásadne ponese sankciu v podobe povinnosti nahradiť trovy konania, ktoré vzniknú pri tejto procesnej činnosti. Bolo by v rozpore s ochrannou funkciou civilného procesného práva, pokiaľ by civilný proces neumožňoval odstrániť zmenšenie majetkovej sféry účastníka spôsobené len tým, že bol nútený dôvodne hájiť svoje práva (I. ÚS 263/2016).</p> <p>Krajský súd tvrdil, že sťažovateľ pochybil pri späťvzati žaloby, pretože ju vzal späť (až) približne pol roka po tom, čo prestal byť vlastníkom pozemku (teda mal vedomosť o tom, že predmet sporu odpadol). Uvedené tvrdenie nemá pre vec žiadnu relevanciu, pretože pokiaľ krajský súd nevidel dôvod na vedenie konania z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľa, mohol o veci rozhodnúť, napríklad po oznámení tohto dôvodu ktoroukoľvek zo sporových strán. Predmetné tvrdenie krajského súdu nevytvára nič o vecnej legitímácii na podanie určovacej žaloby v čase, keď sťažovateľov naliehavý právny záujem na podaní určovacej žaloby bol daný, a o esenciálnom hodnotení toho, že vec žaloval právom.</p> <p>Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je podľa názoru ústavného súdu za hranicou ústavnej udržateľnosti, pretože pri aplikovaní základného práva neprichádza do úvahy jeho zužujúci výklad a ani také interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho arbitrárne (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je vystavané na sérii formálno-logických pochybení odôvodňujúcich až prekvapivo nespravodlivý verdikt.</p> <p><u>Ústavný súd na základe uvedeného rozhodol tak, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu porušené boli.</u></p> <p><u>Uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</u></p> <p><u>Sťažovateľovi priznal úhradu trov právneho zastúpenia.</u></p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	Ústavný súd Slovenskej republiky: IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, I. ÚS 306/2010, I. ÚS 263/2016
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	trovy konania-náklady konania žaloba-späťvzatie zavinenie

spisová značka	III. ÚS 43/2020
populárny názov	Premlčacia doba pre vydanie bezdôvodného obohatenia
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb

druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.05.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Bezúročnosť úveru nastupujúca ako ex lege dôsledok porušenia konkrétnych ustanovení zákona o spotrebiteľskom úvere, má v prípade spotrebiteľovho plnenia nad rámec požičanej istiny ten následok, že na strane prijímajúceho veriteľa vzniká bezdôvodné obohatenie. Jeho základ je daný porušením zákona už v priebehu kontraktlačnej fázy, pričom však toto porušenie nemá vplyv na platnosť spotrebiteľskej zmluvy ako takej. Zmluvný vzťah je v takomto prípade založený relevantným právnym titulom, na základe ktorého sú zmluvné strany povinné si navzájom plniť (aj keď zo strany spotrebiteľa v obmedzenom rozsahu, nekorešpondujúcom s ustanoveniami zmluvy o úrokoch, poplatkoch).
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia od žalovanej. Sťažovateľka s ňou uzatvorila zmluvy o spotrebiteľských úveroch, ktoré však neobsahovali všetky zákonom o spotrebiteľských úveroch vyžadované náležitosti, a preto sa považujú za bezúročné a bez poplatkov, pričom však sťažovateľka žalovanej vrátila viac ako len požičanú istinu, čím sa žalovaná bezdôvodne obohatila. Okresný súd žalobu zamietol. Nárok sťažovateľky považoval za premlčaný v subjektívnej dvojročnej premlčacej dobe, ako aj v trojročnej objektívnej premlčacej dobe. O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd tak, že napadnutý rozsudok potvrdil. Podľa krajského súdu okolnosti, za ktorých sa spotrebiteľský úver považuje za bezúročný a bez poplatkov, sú uvedené priamo v zákone o spotrebiteľských úveroch. Vedomosť sťažovateľky ako spotrebiteľa o bezúročnosti a bezpoplatkovosti jej úveru je potrebné preto spájať s touto skutočnosťou, t. j. vedomosťou o existencii predmetného zákona. Subjektívna premlčacia doba tak pri jednotlivých zmluvách začala plynúť po zaplatení tej splátky, ktorou sťažovateľka plnila nad rámec poskytnutých finančných prostriedkov. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol ako neprípustné dovolanie sťažovateľky, keďže nepovažoval za dôvodné jej tvrdenie, že právna otázka, ktorú nastolila v dovolaní (začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby v spotrebiteľských veciach), nebola ešte pred dovolacím súdom riešená. Sťažovateľka namietala nedostatočnosť odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu.
z odôvodnenia	Ústavný súd dospel k záveru, že rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 67/2011 a sp. zn. 5 Cdo 121/2009, na ktoré odkázal najvyšší súd v napadnutom uznesení, síce riešia problematiku posúdenia začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pre vydanie bezdôvodného obohatenia a za rozhodujúci moment považujú okamih, keď sa subjekt skutočne dozvedel o vzniku bezdôvodného obohatenia, vychádzajú však z odlišného skutkového, právneho základu, ako to je v prejednávanej veci, nezohľadňujúc jej podstatu a predovšetkým pre rozhodnutie podstatné osobitosti, najmä z dôvodu, že v nich nešlo o spotrebiteľský spor. Preto nemožno uzavrieť, že predmetné rozhodnutia riešia právnu otázku, ktorá bola predmetom sťažovateľkinho dovolania. Sťažovateľka vo svojom dovolaní odkázala na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 9/2012. Právnym titulom vzniku záväzkového vzťahu existujúceho medzi oprávneným a povinným v exekučnom konaní, v rámci ktorého bolo toto rozhodnutie vydané bola spotrebiteľská zmluva. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí vo vzťahu k oprávneniu exekučného súdu skúmať platnosť rozhodcovskej zmluvy konštatoval, že aj pokiaľ spotrebiteľ v rozhodcovskom konaní platnosť rozhodcovskej doložky nespochybnil, exekučný súd je nielen oprávnený, ale aj povinný skúmať platnosť rozhodcovskej doložky poukazujúc pritom na princíp ochrany spotrebiteľa, ktorému v takomto prípade ustupuje princíp „vigilantibus iura scripta sunt“. Z odôvodnenia predmetného rozhodnutia je tak zrejmé, že najvyšší súd uprednostnil princíp ochrany spotrebiteľa nielen pri procesnoprávnej otázke (oprávnenie exekučného súdu skúmať platnosť rozhodcovskej doložky), ale aj pri hmotnoprávnom aspekte veci (posúdenie platnosti samotnej rozhodcovskej doložky), keď dospel k záveru, že „realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu odporuje požiadavka podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov... zo strany spotrebiteľa“.

	<p>S týmto aspektom rozhodnutia sp. zn. 6 M Cdo 9/2012 (posúdenie hmotnoprávnej otázky) sa najvyšší súd v napadnutom uznesení nijako nevyrovnal, pričom nároky kladené v zmluvnom vzťahu na spotrebiteľa nepochybne majú relevanciu pre posúdenie aspektov podstatných pre rozhodnutie v merite prejednávanej veci.</p> <p>Ústavný súd po zohľadnení okolností predmetnej veci, odôvodnenia napadnutého uznesenia a povahy uznesení, na ktoré najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal, dospel k záveru, že napadnuté uznesenie nespĺňa atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia súdu, keďže sa opiera o svoju skoršiu judikatúru, ktorú nie je možné považovať za riešiacu právnu otázku predstretú sťažovateľkou.</p> <p><u>Ústavný súd na základe uvedeného rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu porušené boli.</u></p> <p><u>Uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</u></p> <p><u>Sťažovateľke priznal úhradu trov právneho zastúpenia.</u></p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	<p>Najvyšší súd Slovenskej republiky: 1 Cdo 67/2011, 5 Cdo 121/2009, 6 M Cdo 9/2012</p> <p>Najvyšší súd Slovenskej socialistickej republiky: 2 Cz 35/77</p> <p>Najvyšší súd Českej republiky: 30 Cdo 4366/2007</p> <p>Ústavný súd Slovenskej republiky: III. ÚS 413/2013</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
kľúčové slová	dovolenie-prípustnosť spotrebiteľ, spotrebiteľské právo premlčanie-premlčanie v občianskom práve bezdôvodné obohatenie

Uznesenie:

spisová značka	III. ÚS 115/2020
populárny názov	Rozhodcovská doložka
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	02.04.2020
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Riešenie zmluvných sporov v rozhodcovskom konaní je alternatívnou možnosťou ku konaniu pred všeobecnými súdmi, a preto je požiadavka na vymedzenie predmetu rozhodcovskej zmluvy (doložky) opodstatnená. Námieta, ktorou sťažovateľka tvrdí, že je úplne formalistické, pokiaľ krajský súd od strán sporu žiada, aby v rozhodcovskej doložke, ak ide o zmiešanú zmluvu, presne identifikovali (vypočítali) všetky právne vzťahy, ktoré zmluva obsahuje, ak spory z nich chcú podriaďiť rozhodcovskému konaniu, vzhľadom na uvedené nemá opodstatnenie.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka sa so svojou žalobou obrátila na rozhodcovský súd, ktorý jej vyhovel rozhodcovským rozsudkom a žalovaných zaviazal na zaplatenie sumy 926 255,60 eur s prísl. Tí sa následne ako žalobcovia na okresnom súde žalobou domáhali zrušenia rozhodcovského rozsudku. Žalobcovia namietali, že rozhodcovská doložka sa nevzťahovala na rozhodovanie sporov týkajúcich sa ručenia ale iba na spory týkajúce sa zmluvy o záložnom práve. Okresný súd žalobu zamietol. Krajský súd na odvolanie žalobcov rozsudok okresného súdu zmenil tak, že rozhodcovský rozsudok zrušil, keďže okresný súd podľa jeho názoru nesprávne posúdil znenie rozhodcovskej doložky. Sťažovateľka namietala, že závery krajského súdu sú formálne všeobecné, neodôvodnené, nepreskúmateľné, svojvoľné a arbitrárne.
z odôvodnenia	Ústavný súd dospel k záveru, že nemožno konštatovať, že by interpretáciu

	<p>zistených skutkových okolností a aplikáciu normatívneho textu zákonných ustanovení použitých krajským súdom v posudzovanom rozhodnutí bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnenú alebo arbitrárnu.</p> <p>Ústavný súd poukázal na § 275 ods. 1 Obchodného zákonníka, podľa ktorého, ak sú uzavreté viaceré zmluvy pri tom istom rokovaní alebo zahrnuté do jednej listiny, posudzuje sa každá z týchto zmlúv samostatne.</p> <p>Z citovaného ustanovenia je zrejماً principiálna požiadavka na samostatnosť (oddelenosť) prístupu k posudzovaniu viacerých na sebe nezávislých zmlúv zahrnutých do jednej listiny. Rozhodcovský súd sa pri aplikácii práva minul zmyslu citovaného ustanovenia, pretože ho použil jednostranne, iba v prospech argumentácie o možnosti spojenia viacerých zmlúv v jednej listine. Krajský súd správne predchádzajúcim rozhodnutiam vytkol, že „listina“ bola formálne aj materiálne koncipovaná ako zmluva o záložnom práve a „obsahom tohto zmluvného vzťahu je zabezpečenie pohľadávky záložného veriteľa zriadením záložného práva na obchodné podiely žalobcov v spoločnosti dlžníka“. K ďalšiemu nezávislému právnomu úkonu (ručiteľskému vyhláseniu) inkorporovanému do zmluvy o záložnom práve bolo preto treba pristupovať osobitne. Rozhodcovská doložka predstavovala v zmluve o záložnom práve opäť ďalší osobitný právny úkon. Nebolo z nej zrejماً, či sa vzťahuje aj na nenápadné ustanovenie, ktoré je v zmluve o záložnom práve zjavne obsahovo aj systematicky cudzorodým prvkom tak zásadného významu, že mení obchodnú pozíciu žalobcov zo záložcov obchodného podielu obchodnej spoločnosti na ručiteľov celým vlastným majetkom za dlh obchodnej spoločnosti vyplývajúci z iných zmlúv (zmlúv o splátkovom úvere). Nie je správnym tvrdenie sťažovateľky, že rozhodcovská doložka zastrešila celú zmluvu o záložnom práve tak, ako bola koncipovaná, pretože aj rozhodcovská doložka je sama osebe nezávislou zmluvou. Aj na ňu sa preto vzťahuje citované ustanovenie a platí, že aj ju bolo treba posudzovať osobitne. Vôľa zmluvných strán, čo sa týka prejednávania sporov z ručiteľského vyhlásenia pred rozhodcovským súdom, nebola v rozhodcovskej doložke daná a vzhľadom na to ústavný súd nemá čo napadnutému rozhodnutiu krajského súdu vytknúť. Riešenie zmluvných sporov v rozhodcovskom konaní je alternatívnou možnosťou ku konaniu pred všeobecnými súdmi, a preto je požiadavka na vymedzenie predmetu rozhodcovskej zmluvy (doložky) opodstatnená. Námiетка, ktorou sťažovateľka tvrdí, že je úplne formalistické, pokiaľ krajský súd od strán sporu žiada, aby v rozhodcovskej doložke, ak ide o zmiešanú zmluvu, presne identifikovali (vypočítali) všetky právne vzťahy, ktoré zmluva obsahuje, ak spory z nich chcú podriaďiť rozhodcovskému konaniu, vzhľadom na práve uvedené nemá opodstatnenie. Krajský súd sledoval ratio legis už citovanej právnej úpravy a aplikoval ju proporcionálne.</p> <p><u>Ústavný súd na základe uvedeného rozhodol tak, že ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov</p>
<p>kľúčové slová</p>	<p>zmluva-zmluva o úvere zmluva-zmluva o zriadení záložného práva rozhodcovské konanie ručenie, ručiteľ právny úkon</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne

vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.